

Kirkerådet

post.kirkeradet@kirken.no

Dato: 07.11.2018

Vår ref: 18/04057-5

Deres ref:
hh454

Oslo bispedømme - fordelingsnøkkel - høringsvar

Det vises til brev fra Kirkerådet 19.09.18 om ny fordelingsnøkkel mellom bispedømmerådene av tilskudd til menighetsprestetjeneste. Oslo biskop og bispedømmeråd avgir med dette felles høringsvar. Oslo bispedømmeråd har behandlet saken i møte 5.november. Vi er blitt bedt om å svare på syv hørings spørsmål.

I Innledende betraktninger

Den foreslåtte modellen vil i særlig grad ramme vårt bispedømme. Reduksjonen i tildelingen til våre menighetsprester utgjør hele NOK 6,1m. Om dette blir endelig resultat så vil vårt bispedømme måtte redusere med om lag 8 presteårsverk. Dette betyr videre at Oslo bispedømme «må betale» vel 50% av omfordelingsbeløpet på NOK 12,3m.

TROS- OG LIVSSYNSMANGFOLD

Oslo bispedømme, og i særlig grad Oslo, speiler sterkest vår tids sterke samfunnsmessige og religiøse endringer. Det synliggjøres i ulike kirkelige tallstørrelser om dåp, medlemskap, konfirmasjon, inngåelse av ekteskap mv. I 1964 ble 78% av alle fødte innen Oslo bispedømme døpt. I 2016 var andelen som velger å døpe barna sine sunket til 29,2 %. Bare 41,8% av 30-åringene i Oslo er kirkemedlemmer. Stadig flere i Oslo står utenfor ethvert tros- og livssyns samfunn. Denne andelen er økt til over 25%. I 2012 anså 41% av Oslo- og Akershusbosatte seg selv som ikke-troende.

Tall om befolkningsvekst og innvandring viser at Oslo representerer et svært mangfoldig religiøst landskap. Oslo er den kommunen med høyest innvandringsandel. I 2016 var 32,5% innvandrere og norskfødte med innvandre foreldre. Disse er i liten grad medlemmer av Den norske kirke.

Oslo er i dag en by med 674.000 innbyggere og med en forventet vekst fram mot 2040 på om lag 24%, gitt mellomalternativet. Byen har 15 bydeler, og hver av disse har en folkemengde mellom 30-50.000. Bydelene Grünerløkka og Frogner har hver innbyggertall i størrelse 58-60.000. Dette betyr en befolkningsmengde som er større enn byer slik som Bodø, Sarpsborg eller Skien. Utenfor Oslo omfatter bispedømmet to kommuner/prostier med en befolkning på hhv 125.000 (Bærum) og 61.000 (Asker).

Utviklingen innen vårt bispedømme viser i stor grad hvilken kontekst og utfordringer morgendagens kirke må arbeide ut fra. Oslo bispedømme arbeider målbevisst med slike utfordringer. Derfor bruker prester i Oslo mer tid på hvordan vi kan møte en stadig mer flerreligiøs befolkning. Derfor bruker prester også mer tid på hvordan kirken kan være mer synlig i det offentlige rom. De erfaringer Oslo gjør seg i dette arbeidet vil komme til gode for hele kirken. En kraftig svekkelse av kirken i Oslo vil slik sett være en svekkelse av hele kirken.

SPESIALPRESTER

Vi opplever at det er problematisk å ta stilling til en modell om menighetsprestetjenesten før man har avklart fordelingen av spesialprester. Oslo bispedømme har mange spesialprester fordi landets hovedstad har et høyt antall studenter og fordi byen har flere fengselsinstitusjoner. Tjenesten fra spesialprester muliggjør nærvær av prestedtjeneste og kirke der den lokale kirke i mindre grad er tilstede. Vi minner om at Kirkemøtet (KM 6/13) har vedtak om å styrke studentprestetjenesten.

Gitt en situasjon hvor både menighetsprestetjenesten og spesialprestetjenesten svekkes betydelig vil konsekvensene for vårt bispedømme være store. Hertil kommer at fellesrådet innen hovedstadsområdet har en særlig utsatt økonomisk situasjon. Dette gjør at vi har stadig mindre personell for å møte kirkens utfordringer. I øyeblikket står vi midt i et krevende arbeid med omdisponering av mange kirker.

II Høringsspørsmålene

Arbeidet med fordelingsnøkler – spm 1

Vi verdsetter at man har lagt vekt på å lage en enkel fordelingsmodell med objektive størrelser. Man kunne ha vurdert et bredere sammensatt utvalg som på forhånd hadde drøftet hvordan modellen kunne speile de utfordringer kirken står overfor.

Vi viser for øvrig til hovedmålet for fordelingsprosjektet og påfølgende syv delmål. Vi vil problematisere delmål 5, der det er formulert at fordelingsmodellen skal gi incentiver til økt aktivitet innenfor de satsingsområder som er fastsatt av Kirkemøtet. Hvordan det skal skje, er ikke drøftet i rapporten. Slik kriteriene er utformet, vil f.eks det å holde et stort antall gudstjenester bli økonomisk belønnet. Slik kan man risikere at økonomiske hensyn legges til grunn snarere enn strategiske hensyn, og at nødvendige tilpasninger til dårlig økonomi, straffes med enda strammere økonomi.

Forventingene – spm 2

Etter vår oppfatning tar modellen ikke tilstrekkelig høyde for utfordringer som særlig storbyene har. Vi viser til innledende betraktninger og til avsnittet senere om storbyutfordringer. Forventningen til ny fordelingsmodell er ikke fullt ut innfridd.

Parametere og vekting- spm 3

KIRKER

De to geografirelaterte kriterier *reisetid* og *antall kirker* er i sum vektet med 15%. Etter vår oppfatning er denne vektingen for høy og vi mener at parameteret *reisetid* fanger opp tilstrekkelig hensynet til de geografiske forskjeller. Kriteriet *antall kirker* bør utgå.

REISETID

Kriteriet *reisetid* er primært utledet fra antall kjørte kilometer. Dette gir en betydelig underrapportering av reisetid for vårt bispedømme. En vesentlig del av tjenestereisene for Oslo-prestene skjer med kollektiv-trafikk. Dette fanges ikke opp av modellen. Videre vil vi peke på at snittfart på 60 km vil være feil for bilkjøring i større byer. Ifølge Bymiljøetaten har boliggate i Oslo generelt 30-sone og øvrige i stor grad 40-sone.

STORBYUTFORDRINGER

Storbyutfordringer kjennetegnes av tilflytting, manglende tilhørighet og nettverk, utenforskap, ensomhet, lav medlemsandel og store sosiale utfordringer. Som parameter for denne

utfordringen har modellen valgt å bruke en lavinntektsindeks. Dette er en indeks vi tror er anvendelig inn mot de diakonale utfordringer. Men en slik indeks er neppe tilstrekkelig treffende som parameter for dagens tros- og livssynsmangfold når vi trekker inn faktorer som tilflytting, mangfold, individualisering og pluralisering. Prestetjenesten i en slik situasjon har et bredere perspektiv som også omfatter dialogtiltak og mer utadrettet tjeneste. For å fange opp storbyutfordringene vil vi anbefale at man vurderer parameteren *innbyggertall* i kombinasjon med den valgte lavinntektsindikatoren, eventuelt alene.

KIRKENS SAMFUNNSANSVAR

Modellen har valgt syv kriterier som igjen er gruppert og likevektet i hhv kategoriene medlemsrelaterte og geografiske kriterier. Som nevnt i rapporten har vår Oslo-modell en vektning på 67% for *kirkemedlemmer* og 33% for *befolkningstall*. Det første kriteriet skal gjenspeile medlemsbetjeningen med vekt på kirkelige handlinger og gudstjenester. Det andre kriteriet *befolkningstall* er ment å speile prestens øvrige arbeid, eller kirkens samfunnsansvar. Vi «leser» den foreliggende modellen slik at medlemsbetjeningen reelt vektet 90% og samfunnsansvaret 10%. Det er vår mening at kirkens samfunnsansvar må vektet betydelig mer for å kunne sikre kirkelig tilstedeværelse og slik bidra til gode lokalsamfunn.

Innen vårt bispedømme har Groruddalen nordøst i Oslo en befolkning på 138.000. Dette er landets mest mangfoldige område, med innbyggere som har bakgrunn fra mer enn 140 land. Uten en fordelingsnøkkel som vektlegger tilstrekkelig vårt samfunnsansvar ville kirkens nærvær i dette området vært uforsvarlig sterkt svekket. Vi mener våre erfaringer fra dette området er overførbare til en nasjonal modell.

FELLESRÅDENE

Kirkens tilbud er avhengig av *fellesrådenes* evne til å bidra med ressurser til vedlikehold av kirkene og ressurser til bemanning og gudstjenester. Vi er bekymret for fellesrådenes økonomi. Sammenholdt med byer som Bergen, Stavanger og Trondheim er Oslo kommunes kirkebevilgning ca kr 200 mindre pr kirkemedlem. Dette betyr at 2016-bevilgningen på NOK 140m kunne ha vært NOK 210m hvis bevilgningen hadde vært lik snittet av de andre byene. Nedskjæringer i fellesrådlinjen påvirker i stor grad situasjonen innen vårt bispedømme og vi anbefaler at man arbeider med hvordan slike forhold kan reflekteres i fordelingsarbeidet.

Spesialprestetjenesten – spm 4

Vi støtter at stillinger til spesialprestetjenesten holdes utenom modellens fordelingsnøkkel da medlemstall, reiseavstand, antall dåp, konfirmasjon, vigslar mv. er lite relevante for fengsels- og studentprestetjenesten mv. Det er en mulighet at lønnsutgifter til studentprester kan fordeles ut fra antall studiesteder og antall studenter. Man skal være oppmerksomme på at flere institusjoner er sammenslått slik at antall *campuser* er et bedre forholdstall enn institusjoner (NTNU består eksempelvis også av Høgskolene i Gjøvik, Ålesund og Sør-Trøndelag). For fengselsprester vil det analogt være relevant å se på forholdet mellom antall steder og antall soningsplasser/innsatte.

Det er viktig at statistikker og kategorier som danner grunnlaget for denne tildelingsberegningen er kvalitetssikret.

Fordeling av midler mellom gruppene – spm 5

Det er ikke behov for å endre prinsipper og fordeling av midler i gruppe 1A, 1B, 2 og 3. Vi tar i denne omgang ikke stilling til om tilskuddet til Døvekirkenes fellesråd skal ha annen plassering.

Rapportens konklusjon – spm 6

Den foreslåtte modellen gir et godt grunnlag for å arbeide videre med en justert utgave. Det er vår oppfatning at *ikke-medlemsrelaterte* kriterier bør vektes høyere og vi viser til våre konkrete merknader ovenfor.

Menighetsprestetjenesten må sees i sammenheng med spesialprestetjenesten. Det er derfor problematisk å ta stilling til den nye fordelingsmodellen før fordelingen av spesialprester er avklart.

Implementering – spm 7

I prinsippet bør ny modell implementeres når vedtak er fattet men det må gis en overgangstid på to-tre år der hvor konsekvensene er særlig store.

III Oppsummering

Det er behov for et helhetlig blikk på kirken og en ny fordelingsnøkkel for menighetsprestetjenesten må sees i sammenheng med hvilke ressurser man får for spesialprester, og videre hvilke konsekvenser andre pågående reformer gir.

I forhold til denne modellen vil vi særlig be om at man vurderer på nytt:

- Kriteriet *reisetid* og *antall kirker*
- *Storbyutfordringer*, og valgt indeks
- Vektingen av *Ikke-medlemsrelaterte* kriterier, kirkens samfunnsansvar
- Fellesrådenes økonomi

Vi er usikre på om en fordelingsmodell i tilstrekkelig grad vil fange opp de forhold som er beskrevet ovenfor som storbyutfordringer. På denne bakgrunn ber vi om at man foretar en vurdering om det alternativt bør avsettes midler som øremerkes nettopp til dette formål.

Med vennlig hilsen

Kari Veiteberg
Oslo biskop

Elise Sandnes
stiftsdirektør

Magnar Helgheim
økonomi- og administrasjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kirkerådet (1)